

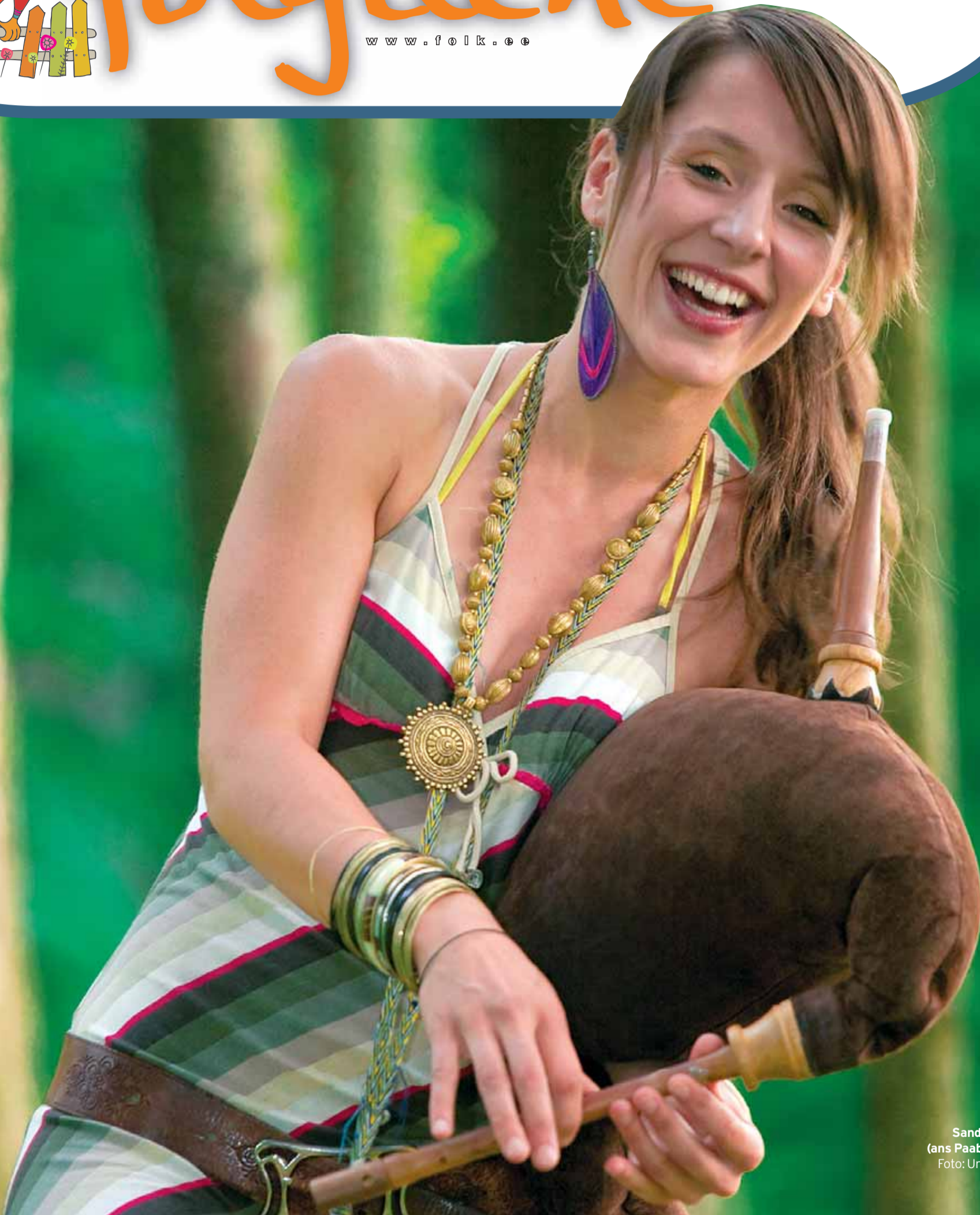

folkileht

www.folk.ee

XVII VILJANDI
PÄRIMUSMUUSIKA
FESTIVAL

23.-26. juuli 2009

Sandra Sillamaa
(ans Paabel, Ro:Toro)
Foto: Urmas Volmer

Suurtoetajad:

Toetaja:

Täname koostöö eest!

Meediapartnerid:

Koostööpartnerid:

Ameerika Ühendriikide Suursaatkond,
Rootsi Suursaatkond
ja Hispaania Suursaatkond

KULTUURIMINISTEERIUM

Armas pärimusmuusikasõber,

kes sa uuesti või ka esmakordselt juuli lõpuks end Viljandisse sättid. Tahan sind südamest tänada, et otsustasid ka sel suvel Viljandi pärimusmuusika festivali oma kohalolekuga toetada. Aitüma sulle sõpruse ja usalduse eest! Festivali meeskond on talv läbi hoole ja usinusega tegutsenud, et need neli pidulikku ööpäeva saaks jälle liigutavad, puudutatavad, mõtlemapanevad ja meelt liitvad nagu meie pärimuspeole kohane. Üheshingama kutsunud laulupeost rinnus puhkenud magusvalus võnkumine ei ole siinkirjutajal vaibuda jõudnud ning eesti parim pärimusmuusikapidu lisab sellele hoogu. Pooleteise sajandiga on eestlastest kujunenud koorilaulu rahvas, tänavuse festivali teema vastandub teatud mõttes kätteharjunud koostegemisele. "Soolo!" tahab aidata väärtustada moosekandi individuaalset meisterlikkust ja isikupärast muusiseerimisstiili, aidata märgata pillimängijate mängukäsitluse erinevusi või laulute erinevat kõla- ja sõnakasutust. Pärimusmuusika uue laine areng on jõudnud sinnamaale, kus pärimusmuusikat esitavaid koosseise on leida üsna kõrgetasemelisi. Nüüd on aeg teha samm edasi ning julgustada neid torupillimängijaid, kanneldajaid, viuldajaid, kitarriste ja löötsamängijaid endale nime tegema ka solistidena. Soolopillimängu edendamiseks ja väärtustamiseks kindlaim viis on luua tingimusi, mis sünnitaks uusi pärimusviise – polkasid, reinlendreid, labajaluga, aga miks ka mitte näiteks hellestusi, unelaule, pulmalaule... või siis lausa töö- ja olustikulaule ("millal maksan pangalaenu..."). Tänavuse festivali kava on saanud jällegi suurepärase. Ennast korrata ei ole ilus, kuid teisiti ei ole võimalik: tulemas on kõigi aegade parim festival! Vabalava on naasnud oma ajaloolisse asupaika, regilaulupesa on sisukaim ja õdusaim kui eales varem ning lisaks kontsertidele toimuvad harjumuspärased õpitoad, näitused, filmiprogramm... – igapähele midagi. Olen varem öelnud, et muusikategemine ei tohiks olla väljavalitute privileeg, vaid põhiseaduslik kodanikuõigus. Lisan mõtte oma parimalt sõbralt: hea tuju peaks olema eesti rahva põhiseaduslik kohustus! Viljandi pärimusmuusika festival annab võimaluse seda meeldivat kohustust rakendada.

Siiralt ja sõbralikult teie
Ando Kiviberg,
festivali pealik

Pillimehel olgu erk närv

Küsi Mari Sarv, vastab rahva-
muusikauurija Igor Tõnurist

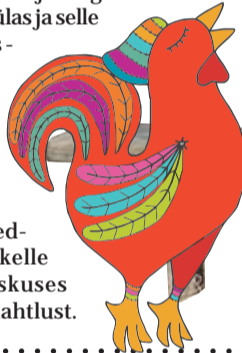
– Soolo oli ju kõige alus ja kauget enne kooskõla. Millised sooloajad eesti rahvamuusikal on olnud?

– Soolomäng või -laul on vist tööpoolest olnud kõige aluseks, kuid eri rahvamuusikakultuurides pole see mitte kõikides žanrites nii olnud. Eesti rahvamuusika on tõenäoliselt lähtunud siiski soolomusiseerimisest. Kui pillimängu puhul on meil olukord enam-vähem selge, siis laulmise puhul mitte. Kas eesti regilaul on soololaul? Üksinda laulduna vast küll, aga kui see esitatakse eeslaulja ja koori vaheldusega?

– Millised pillid eesti rahvamuusikaajaloos sooleerivad?

– Võib arvata, et endisaegsetes külaansambles oli sooleerivaks vaid üks kindel viisipill, mis mängis oma lugu algusest lõpuni, taandumata vahel saatepilliks. Eesti rahvapillimuusikas on sooleerinud pea kõik viisipillid! Tõsi küll, igal pillil oli oma kindel kasutusfäär ja -aeg.

Igas külas ja selle ümbruskonnas on läbi aegade olnud o m a t u n t u d pillimehed-solistid, kelle mänguoskuses polnud kahtlust.

Ükski pulm ega küla tantsupidu ei saanud hakkama pillimeheta, kel oli tantsumuusika tegemiseks sobiv muusikariist – torupill, viiul, löötspill või kannel – ning kes tundis vajalikku repertuaari ja tavandit. Nende pillid muutusid ajas (nt löötspilli kõrvale tuli ajapikku akordion), kuid väga kaua kutsuti eesti külas pulma traditsiooniliselt vaid üks hea pillimees, mitte ansambel või orkester.

Üks nüanss veel – kuni 20. sajandi algupoole ni oli eesti talurahva seas instrumentaalsolistik vaid

Rahvapillimängija ja -õpetaja Margit Kuhi Raplamaalt
Foto: Rait Pihlap

meesterahvas, kuna pillimängu ei peetud naistele üldse sobilikuks tegevuseks (erandiks ilmselt vaid lokulöömine). Regilaulgi ütleb: „Laulik tuleb tüttaresta, pillipuhuja pojasta.”

– Kas soolomängu/laulu traditsioon Eesti rahvamuusikas erineb kuidagi muu maailma kogemusest?

Iga rahvamuusikatradsioon on unikaalne ja omanäoline. Soololaulu puhul teeb meid parasjagu erilisteks regilaulukultuur, mis on küll enamasti retsitatiivne ega paista silma erilise vokaliis se laulumaneeriga. Selle kõrval on aga oma elu elanud erilisel laululine karjaste hellestuste ja muude huigete žanr.

Omamoodi põnevad on vähetuntud nn lullutamised ehk silpidel lauldud sikusarve, harvem torupilli vokaalised imitatsioonid. Omapärane on samuti humoorikate torupillipäraste labajalaval-silaulukeste žanr. Muide, labajalaval-silpiloona (torupillil, viiulil, kandelil ja löötspillil) või lauluna ongi ainult meile omane muusika.

Pillikultuuri võiks veel esile tuua eesti mitmesugused kandletüübid ja kandlemänn-

gustiilid. Lõuna-eestiline saateduuredega viisikannel ongi näiteks ainult Eestile omane kandletüüp. Samuti nn. Teppo lööts ja selle kõla, kui löötspillidest rääkida. Vanast lihtsast põispillist on 1950ndail Elmar Luhats arendanud välja tšellot meenu-tava kõlaga uue põispilli, millele vasteid mujal Euroopas ei leidu.

– Kuidas eestis külamuusikud tekkisid? Heaks sooloartistiks on ju vaja enam kui pillimänguskust ja ennekõike on vaja publiku poolehoidu.

– Omamoodi sooloartistiks – nn pillimeheks saamiseks oli traditsionaalses ühiskonnas vajalik hulk eritingimusi. Laulda ja tantsida suudavad paljud, pilli mängida vähesed. Eesti külas polnud kaua aega sotsiaal-majanduslikke tingimusi professionaalsete pillimeeste tekkimiseks, see tähendab, et pillimängust lugu pidav talumees pidi leidma vaba aega harjutamiseks ja ka mängimiseks. Ja seda oludes, kus arvati, et „pill peret ei toida, kannel kaasat ei elata!“. Pilliharrastus nõudis nii omaette andumust muusikale kui ka isegi eneseohverdust ning jõudu võitlemaks kriitilise avaliku arvamusega. Kuigi, jah, andsid pillimehed oma eluhoiaku või käitumisega ka ise vahel põhjust külarahva kriitikaks.

Ometi ei saanud külas hakkama hea pillimeheta. Sel pidi kätes olema „erk närv“, nagu mulle üks Pärnumaa pillimees kunagi ütles, st ta pidi mängima kindlalt, et tema järgi tantsida

Parim koht Folgil asub Sinu elutoas!

Naudi otseülekandeid Folgist Elioni digiTV vahendusel!

Kasuta võimalust ja liitu Elioni Kodulahendusega nüüd – kiire internet ja väärt meelelahutus on suve lõpuni eriti soodne. Liitumiseks tule lähimasse Elioni esindusse, www.tv.elion.ee või helista telefonil 165. Pakkumine kehtib kuni 31.07.09

255
kr/kuu

- internet
- telefon
- digiTV

ja parasjagu iseloomu!

Eesti viimane traditsiooniline torupillimängija Aleksander Maaker (1880-1968) Hiiumaalt. Foto: Eesti rahvapille, lk. 46

Setu karjapoiss Vassil Vassil Määzovitsa külast 1914. aastal. Foto: A. O. Väisänen. ERM

sai. Pillimehel pidi olema samuti parasjagu iseloomu ja enese-kindlustki, et ennast ühiskonnas positsioneerida, olla tõeline solist.

– Kas eelistati üksimängimist või kellegagi koos?

– Üksikmäng on muidugi igati loomulik. See algab juba kõige lihtsama lastepilli mängimisest ja areneb koos uute õpitavate pillidega tasapisi edasi. Soolomäng laseb ju pillimehel ja tema mänguoskustel ka rohkem esile tõusta. Samas on teine kaasmängija (või laulja) alati toeks. Kas viimast aga enda kõrval alati tahetakse, on juba omaette küsimus.

Üks tingimusi koosmängimiseks oli lihtsalt kaasmängija olemasolu. Kuna omatehtud viisipillidel puudus kindel häälestus, siis polnud koosmäng ühte liiki pillidel tihtilugu võimalik. Näiteks, sageli oli mitmel löötpillil mängimine seetõttu pärsitud, et häälestused lihtsalt ei klappinud. Painduvam kaasmängija oli suhteliselt kergesti ümberhäälestatav viiul.

– Kuidas, miks ja millest ikkagi duod-trioid tekkisid?

– Võib arvata, et esimene varasem ansambel oli torupilli-viiuli koosmäng, millist tunti omal ajal ka mujal Euroopas. Järgmiseks „käepäraseks” duoks oli kahe viiuli koosmäng. Kolmandaks oli ilmselt viiuli ja uuema kandle koosmäng. Parasjagu populaarseks muutus ka viiuli ja löötpilli (ning kandle) duo.

20. sajandi algupoole pulma-

photodel on sageli löötpillimehe kõrval veel trummimees väikese raamtrummiga. Üks setu löötpillimees rääkis mulle kunagi, et ta kandis sellist trummi-puubeni ja trianglit isegi kaasas ning alati leitudid mõned mehed, kes talle rütmisaadet mängima hakkasid. Üldiselt tundubki, et igasuguste rütmipillide kaasamängimine oli üle Eesti parasjagu juhuslik, kuid traditsiooniga siiski lubatud.

– Millal siis suuremaks kollektiviseerimiseks läks?

– „Kollektiviseerimiseks” ei läinud nõukogude ajal, nagu mõned nooremad pärimusmuusikud püüavad väita, vaid täiesti teadlikult hakati ansambelites kokku mängima juba 19. sajandi teisel poolel. Eesti külaelus 19. sajandil uue nähtusena levima hakanud keel- ja puhkpillikooriga andsid kindla eeskujud suuremate külaansambelite tekkimiseks.

Eesti rahvusliku rahvapilli-orkestri loomise idee algel ei ole mitte 1950ndate nn eesti rahvapilliorkestrite loomise kampaanias, vaid hoopis esimese vabariigi aegades. Samuti polnud 1970ndail hoogustunud külakapellide liikumine otseselt nõukogude võimu initsieeritud (kuigi sageli rahva taidlusvormina toetatud), vaid selle alged peituvad folklooriliikumise üldises arengus ja omaaegseis ühises külamuusikute koosmängumoodustes.

– Ja mis seisus on soolomäng ja -laul Eesti rahvamuusikas praegu?

– Traditsiooniliselt eeskätt soolopillideks olnud eesti rahvapillid on nüüdisaegsete pärimusmuusikute ansambelites muutunud vaid aeg-ajalt solevivateks pillideks. Viimane asjaolu pole kasuks isikupärase ja virtuoosse soolomängu väljaarendamiseks teatud pillidel, eriti puudutab see viiuli- ja kandlemängu.

Kahju on mul ka torupillist, millele iseloomulikud burdoonbassid ansambelis kasutades tihtilugu kinni topitakse (rahvajuttude ja regilaulude järgi topiti nõiduse abiga pillimehe torupillitorud tainaga kinni millegi eest karistuseks!).

Nüüd on meil moes eeskätt küll koosmängimine ja rahvaviiside seadmine, kuid soolomängijadki pole õnneks kadunud. Hea traditsioonilise soolomängu on säilitanud eeskätt löötpillimehed ja mõned torupilli- ning viiulimängijad. Mõni pill on soolopillina aga lausa alahinnatud, näiteks parmupillisoliste on meil vähe, kuigi pille kasutatakse tihti ansambelites. Vähe on ka väikekandle soliste. Rahvalaulu alal valitseb üldiselt kooslaulmine ja silmapaistvaid soliste on samuti vähevoitu. Rohkem võimalusi pakuks selles suhtes küll uuem rütmiline rahvalaul, kuid selle õige avastamine on pärimusmuusikutele vist alles ees.

Õnneks ei kao solevimise oskus kuhugi ning arhiividesse talletatud rahvamuusikast saab alati inspiratsiooni ning hea tahtmise puhul ka oma soolomängu ja -laulu meisterlikkust lihvida.

Suurevaatemängu ootuses

Paari nädala eest liitis laulu- ja tantsupidu üheshingamisega kümneid tuhandeid inimesi. Ja peagi algab pikalt oodatud Viljandi pärimusmuusika festival.

Kui laulu- ja tantsupeol tegime asju koos ja tundsi me koostegemise võlu ning võimsust, siis selle aasta Viljandi folgi tegijad on esitanud nii pillimeestele kui ka enesele põneva väljakutse – sooloesinemise. Kui alguses tundus sooloesinejatele keskendumine mulle riskantse ettevõtmisena, siis vaadates festivaliprogrammi, kahtlused kadusid.

Mul on folgil alati oma lemmikud, keda ikka ja jälle kuulan. Seekord tahan kindlasti tutvust teha Blimaga Astuuriast – kohast, mida mõned nädalad tagasi väisasin. Olen mõnda nende lugu kuulanud ja tajunud, et minu olemisega sobivad nende lood hästi. Igal juhul olen suure vaatemängu eel ootus-ärevuses. Tere tulemast Viljandimaale!

Tõnis Korts,
Viljandi maavanema ülesannetes

Hea folgisõber!

Pärimusmuusika sõpradest paljud elavad rütmis, kus olulisimad tähtpäevad on jõulud, jaanid ja folgifestival. Igal aastal jäetakse juuli lõpus maha argised tööd ja kohustused, pakitakse seljakoti ning seatakse sammud Viljandi poole. Ees ootavad uued muusikaelamused ja taaskohtumised vanade sõpradega.

Minagi võtan sõprade seltsis hää meelega kitarri kätte. Pillimängijana sain onu Jürilt, kelle akordionimäng mind väga köitis. Tema õpetas mind ka pilli mängima. Olin siis viiene. Kaks aastat hiljem läksin Abja muusikakooli. Koolipidudel pandi mind alati tihti esinema ja võite ise ette kujutada, kuidas ma end tundsin, silmad vaevu suure akordioni tagant välja paistmas. Nüüd, suure mehena, tunnen aga uhkust, et ei jää pillimänguga hätta. Folgi ajal, kui ma nagu enamik viljandlasi külalisi võõrustan, mängime ikka pilli. Pole ma peljanud ka festivali avamisel kitarri kätte võtta. Meenutan ikka, kuis olime sõpradega varajaste hommikutundideni musitseerinud, kui Gruusia Saatkonna leti tagant hüppas välja tšeburekimees, pühkis käed jahust ja haaras pilli järele. Just niiviisi haarab folk endaga kaasa!

Viljandi ulatab jällegi külalislakke terekäe. Tulge ja nautige pärimusmuusikaelamusi!

Kalle Jents, Viljandi linnaape

Elevandid toovad trumme!

Aga mitte ainult! Meil on linna kõige parim valik eksootilisi muusikainstrumente Indoneesiast, Indiast, Türgist, Nepalist, Egiptusest, Aafrikast ning muidugi ka Eestist. Pakume kõikidele õppe-asutustele pille soodushinnaga! Tulge ja vaadake lähemalt, millistel instrumentidel maailma eri paigus muusikat tehakse!

Lisaks muusikale leiame meilt ka palju muud põnevat – sisustuskaupu, riideid, vesipiipe, lõhnapirde, ehteid ning toredaid kingitusi kaugelt eksootilistelt maadelt.

Külastage meid Viljandi Folgil!

www.eksootika.ee

Tallinnas: Olevimägi 16, Pärnu mnt 107/109 (Sisustus), Ülemiste keskus / Tartus: Kaubamaja

Iselaval ja kambaga hīgises telgīs 5

Clá Brasil (Brasília)

MARI: Brasíilia VLÜ. Ma ei tea küll, millest nad laulavad, aga instrumentaalne algus oli just selline, nagu alustaks kohe Marko Matvere mõne sadamakõrtsi või tormilaine kirjeldamist. Elurõõmus tantsumuusika lõbusatelt Brasíilia tüdrukutelt.

TARMO: Kõige raskem töö programmijuhina on valida muusikat ööklubisse. See peaks olema traditsiooniline, väga tantsuline ja enam-vähem kõigile mõistetav. Muusikud peavad olema kogenud tantsuks mängijad ning muust programmist erinevalt kestab ööklubimäng kaks-kolm korda kauem. Et eelmistel aastatel on rahvast tantsitanud mustlased, tahtsime sel aastal

hoopis midagi muud. Mõtlesin kohe Brasíiliale. Eeltööna uurisin Brasíilia eri muusikastiile ning pika netiavarustes seiklemise tulemusena jõudsin nendeni. Tegemist on väga erilise bändiga – noored tüdrukud, kes mängivad traditsioonilist stiili forró't äärmiselt mõnusa energiaga. Vaadake YouTube'ist videoid, kuidas selle järgi tantsitakse, ning tulge ööklubisse!

Aleksei Arhkipovskiy (Venemaa)

MARI: See, mida siit oodata, on ennustamatu. Mees mängib seda, mis parasjagu pähe tuleb. Balalaikal. Üksi. Muusika sünnib siis ja seal ning sõltub mehe tujust, ilmast, ilusatest tüdrukutest, vahetult enne külalastud kontsertidest, hommikusöögist... Iga tema YouTube'i video kohta võiks kirjutada erimoodi arvustuse ja need siia ära ei mahuks. Tulge kuulake ise. Geenius on ikkagi geenius.

TARMO: Saime kunagi DVD Aleksei kontserdiga. Ei mäletagi, tuli see postiga või mõnelt messilt, igatahes meeldis väga. Soolo-rahvapillimäng on arendatud täiuseni. Põhimõtteliselt on tegu improvisatsiooniga, kuhu on põimitud kõik parasjagu pähe tulevad mõtted. Lisaks virtuoossusele hämmastas ka tema lavaline olek. Ta suhtleb publikuga mitte sõnade, vaid emotsioonide, liigutuste ning näoilmete keeles.

Juhan Uppin (Eesti)

MARI: Pärast tantsupeol selle viisi järgi tantsu „Usalda” tantsides meeste merele saatmist pole „Ukuaru valss” enam kunagi sama, mis enne. Aga Juhan Uppin mängib seda paremini, kui „Usalda” platooniliseks kooritud viis oli. Lõõtsamäng olgu lustlik, isegi kui pala on mõtlik! Uskuge – Uppini mäng on lustlik ning toob teie jalgadesse lisaks sellele ilusale valsile ka kõik reinlendrid, polkad, labajalad, tangod... Ole ainult mees ja tee tantsuplatsil sama kindel soolo!

J. Karjalainen (Soome)

MARI: Täiuslik külamuusik – mees ja tema bandžo, mõnusad rütmid ja kodune laul. Soomes on mees tõeliselt popp – tema hitid on lausa karaokemasinates! Tavaliselt tulevad soomlased Viljandisse põhjamaist viulit saagima, aga see on Põhja poolt midagi hoopis üllatavat – elurõõmus ja üllatavalt heatujuline.

TARMO: Tema on sellise kategooria muusik, et ei teki küsimustki kas võtta ta festivalile esinema või mitte. Tavaliselt on ta nii hõivatud, et tuleb oodata aastaid, enne kui saab. Nüüd on see hetk siis käes!

Burdon (Ukraina)

MARI: Juhtumisi algab mu Burdoni kuulamise sett pika parmupillisoologiga. Kodune ja uhke! Aga muidu on Burdoniga see oht, et jalad väsivad hirmsasti ära – nemad mängivad seda Kagu-Euroopa kõige nakatavamalt muusikat, millega näiteks Svjata Vatra teid hīgiseks võtab,

olgu viulisoolo või pelga kontrabassiga. Nii et mugav jalats ja vähe riideid on ilmselt parim, mida ma Burdoni kontserdi kuulajale saan öelda. Teisalt, kes sellele kontserdile ei tule, jääb päris kindlasti ilma väga heast peost. **TARMO:** Enamik Vene, Ukraina, Valgevene bändide stiile on meie jaoks väga veidrads. Võib ka öelda, et natuke maitsetud. Aga

slaavi muusika iseenesest ju on võimas! Ma ei tea, milles asi – kui nad mängivad üksi oma traditsionaalseid asju, on kõik super, aga niipea, kui moodustavad ansambli, läheb kõik imelikuks. Igatahes Burdon on üks vähe-seid, kes on tõesti väga head, ehedad ja samas ka tänapäevased. Eriti meeldivad mulle nende parmupilligrupid!

Petter Bermdalen (Rootsi)

MARI: Trummisoolod on muusikamaailmas sõltumata žanrist intrigeerivad ja oodatud etteasted. Siin on teile kontserditäis ennustamatut trummisoolot Rootsimaa mehelt!

TARMO: Petter on pioneer. Mõte ta festivalile kutsuda sai alguse Göran Manssoni bändi kuu-lates. Seal mängis ta trumme. Mõtlesin, et oleks jube lahe, kui ta esineks trummidel üksi. Meie käest on aastaid küsitud, millal me teeme festivali, mis oleks pühendatud löökriistadele. Oleme vastanud: Ei saa teha, sest Eestis pole rütmipillitraditsiooni ning selline festival ei aitaks kuidagi oma pärimust promoda. Sama on tegelikult kogu Skandinaavias: oluline on meloodia. Kuid Petter on leiutanud mänguvõtted, kuidas mängida Rootsi muusikat rütmipillidel. Traditsioon on muutumas! Ja välisesinejaid oleme kutsunud ikka selleks, et inspireerida kodumaiseid muusikuid...

Klapp (Eesti)

MARI: Klapp on energiline Eesti poistebänd, kes mängib turvalist setu tantsumuusikat, säästmata teie vererõhku või päkki. Sest „setu” tähendab energiat lisaks Põlva- ja Võrumaale ka Vene piiripoolelt. Poisid klapiavad suurepäraselt, mis paneb nendega klappima ka mängitavad meloodiad. See klapp omakorda tõmbab kuulaja tantsima.

UGALA TEATER

AUGUSTIKUU MÄNGUKAVA

- R 14. 19.00 Härra Punttila ja tema sulane Matti Ugala tiigi kaldal
- R 14. 19.00 Charley tädi Mustla laululaval
- L 15. 19.00 Härra Punttila ja tema sulane Matti Ugala tiigi kaldal
- L 15. 19.00 Charley tädi Eesti Põllumajandusmuuseumis
- E 17. 19.00 Helesinine vagun Eesti Draamateatris
- R 21. 19.00 Härra Punttila ja tema sulane Matti Ugala tiigi kaldal
- L 22. 19.00 **VIIMAST KORDA** Härra Punttila ja tema sulane Matti Ugala tiigi kaldal
- N 27. 19.00 Vanamehed seitsmendalt Kihnu Rahvamajas
- R 28. 19.00 Charley tädi Viljandi Kaevumäel
- L 29. 19.00 **VIIMAST KORDA** Charley tädi Viljandi Kaevumäel

Piletid Ugala kassas ja Piletimaailmas. Suveetendustele ka Piletilevis.
 5. juulist - 12. augustini on Ugala kassa SULETUD!
www.ugala.ee

Vanad sõbrad: Sofia Joons viiulil ja Markus Svensson nyckelharpal.

Kitsas, aga hubane.

Publikult saab tuleristsed noorte etnolaagriiliste punt Noored Moosekandidid.

Kuidas nad tantsuussitõsindasid ehk Näidend vabalava parimaist päevist

Mari Sarv

Tänavu kolib vabalava pärast mitmeaastast ringirändamist tagasi raekoja platsile. Istutasin laua taha sealse vabalava algusaastate hingust meenutama festivali pealiku Ando Kivibergeri ja sõber Jaak Johansonini ning folgi maskotiks nimetatud ansambli Minu Isa Oli Ausus Ise ehk Gaute Kivistiku ja Margus „Miki” Miti.

ANDO: Roheline lava sündis 1994. aastal, teisel folgil, siis oli ta nimi vabalava. See vist oli Jaagu mõte. Oli vaja sellist kohta, kus muusikud saaksid spontaanselt üles astuda. Tol ajal oli festivali staap kultuurikolledži majas Laidoneri platsil ja selle hoovi tegime Õlleõue. Vabalava asus külgneval haljasal ehk raekoja platsil, õlleõue värav jällegi avanes kohe platsi poole ja nii oli kahe punkti vahel selge ühendus. Muusikud said Õlleõues kokku ja õlle kaudu tuttavaks, ja kui juba tuttavad oldi, mõeldi: mis oleks, kui läheks mängiks koos pilli. Ja vabalava muutus Õlleõue võimendatud väljundiks. Ligipääs oli kõigile vaba, publik külitab lava ja õue ümber murul.

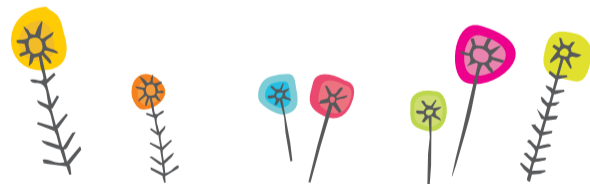
JAAK: Päril festival ongi kogukondlik asi, kõige paremad asjad sünnivad siis, kui lihtsalt saadakse armastuse või põnevuse pärast kokku. See, et on tekkinud lavad, sponsorid ja müüakse pi-

leteid – see on absoluutselt teisejärguline. Muusika sünnib tegelikult ainult inimeselt inimesele.

Mina olen 60ndate laps. Kõik, mis siis õhus oli ja eriti mis festivalidesse puutus, läks mulle lapsena tohutult hinge, just see seltskondlik osa. Uskusin, et 90ndail saab seda uuesti teha ja olin tükk aega tõsiselt nõrdinud, et on võimatu teha festivali, kus ei peaks esinejaid publikust lahutama, kus ei peaks olema staatused, hierarhia, sponsorid, öllereklaam...

Vabalaval seda päriselt koosmängimist väga palju ka juhtus, ja kõik see folkloor, mis te siin räägite, käib sinna juurde. Aga Viljandis on see tasakaal mingil moel õnnestunud: ühelt poolt on meil parimad esinejad, mida piletiteta pole võimalik korraldada, teisalt on mul on alati piinlik nende vanememede ees, kes ei suuda piletit osta – neile ongi vabalava.

ANDO: Vastu hommikut tavatseisid sinna koguneda ühest küljest intellektuaalid, teisalt Viljandi hämarama taustaga kodanikud, keda õsiti rahutus vaevas.

Nemad jõudsid ikka hommikul nelja paiku kohale ja seal siis arutati maailma asjade üle, et mis ja kuidas, kui palju ja kellelt.

Muusikud eeldavad, et neist peetakse lugu, kui nad pilli mängivad, aga on tulnud võidelda õiguse eest omavahel muusikat jagada. Niisiis pidime hakkama haldama. Viljandlased seal Laidoneri platsi ümber polnud ka kuigi õnnelikud – sageli mängiti vabalaval veel viie ajal hommikul. Ikka leidus neidki, kes eelistasid vaatamata tualetide olemasolule ümberkaudsetes hoovides asju ajada.

GAUTE: Seal oli palju improviiseeritud tualette. Üks oli tohutu suur pöösas, kus kõik kohtusid. Aga siis ükskord tegid külalised sellised toreda tantsuussi ja meie istusime ja jälgisime, kuidas üks nutikas otsustas läbi pöösas minna, kogu see rivi järel. Tantsuuss väljus tõsinenuna.

ANDO: Kõigepealt proovisime 1999. aastal ühendada vabalava öötelgiga. Aga nii ei õnnestunud, seega kolisime tagasi raekoja platsile, seadsime sisse ajalised

piirangud ja proovisime korraldust rohkem ohjatuks muuta. Kuid kolledži kolimisega uude majja läks ka meie staap ning vabalaval toimuvat ei mõjutanud enam staabi ja muusikute pidev kohalolek.

Antsu ettepanekul viisime kogu kreppli jõude seisnud lauluväljakule. Ega seegi kuigi hästi õnnestunud. Esiteks on vabalava meie kujutlusel ikkagi intiimne nähtus, lauluväljak seevastu väga suur, teiseks on vabalaval palju tantsimist, lauluväljakul aga tolmav ja ebatasane pind.

Mullu kolisime vabalava Tegelaste Toa hoovi, kus said küll muusika ja inimesed kokku, aga polnud mõnusat muru peal külitamise ja vaba suhtlemise võimalust. Ruumi samuti nappis.

Nüüd oleme alguses tagasi, tänavu on vabalava jälle raekoja platsil. Eks avaliku korra mõttes tekitab mingid tsoonid, kus on tualetid ja kus läbipääsud. Et mõni ei võtaks endale vaatide viisi viina platsi peale kaasa.

GAUTE: Peaks olema selline sektor ka, kus on kohe kästud kaasa võtta. Kaasa-sektoriks nimetatakse.

PÖFF esitleb: Brasiiliast India kaudu Kihnu pulma

Kaarel Kuurmaa filmiprogrammi koostaja

Taas näevad filmisõbrad festivali ajal Aidas PÖFFi filmiprogrammi, mis sel korral on ühtaegu eksootiline ja eestimaine. Geograafiliselt liigume marsruudil Brasiilia-India-Kihnu. Reedel alustame tõeliselt edevarütmilise tulevärgiga Brasiiliast. Metsikult visuaalne ja muusikaliselt soe pillerkaar pakub naudingut kõigile Ladina-Ameerika muusikat hindavatele inimestele. Tuntud Soome filmitegija Mika Kaurismäki on juba mõnda aega peatunud Brasiilias, rännates helide otsinguid maha tuhandeid kilomeetreid. Rännaku tulemusel sündis film „Moro No Brasil” ehk „Brasiilia helid”.

Laupäeval saab kaasa elada tõelise legendi ja inimkultuuri suurkuju Ravi Shankari värvikale eluloole ja loomingule. Temast vändatud film „Kahe maailma vahel” teeb peene kummarduse möödunud sajandi suurele meistri ja õpetajale. India õpetamiskultuuris on palju n-õ õpetusliine – olgu selleks kas muusika või filosoofia. Kõrgema virtuosuse suunal arenev inimene peab minema konkreetse õpetaja jalge ette, et õppida peensusi, mis liidavad tõeliselt vaba ja vahetu improvisatsiooni rangelt reglementeeritud korrastatusega. Pühapäeval jõuame Läänemere idakaldale väikele Kihnu saarele filmidega „Kihnu kosjad” ja „Kihnu pulm”. Esimest korda 13-aastase ootamise järel toimub iidsete

FOTO: „Kihnu pulm”

tavade kohaselt korraldatud Kihnu pulm. Vaataja saab kaasa elada kiire aja kiuste toimuvale väärilike pulmapeole – film on PÖFFi kummardus kõigile suurepärastele eesti artistidele, kes folgil üles astuvad. PÖFFi filmiprogrammi kolme linatseose ühendav lüli on soe tunne ja rõõm. Näha saab kirge, mis kaasneb väärilike ja ühtaegu raskesti põlvest põlve edasiantavate traditsioonidega. Häid filmielamus!

SOODUSKUPONG 10%

Selle kupongiga **-10%**

Viljandi Rahva Raamatus
Tallinna mnt19/21 (Mainori keskuse II korrus)
kuni 15. augustini 2009

ra
Rahva Raamat

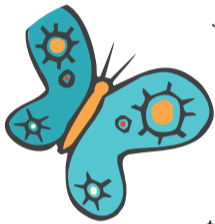
Lugematul hulgal lugemist!

Aida avahooaeg tõestas aastaringse folgi võimalikkust

Katre Ratassepp,
Eesti Pärimusmuusika Keskuse
avalike suhete juht

Pärimusmuusika Aida avahooaeg kinnitas, et väärt muusikaelamuse nimel võetakse hea meelega teekond Viljandisse ette ka festivalivälisel ajal.

Aida esimesel tegutsemisaastal toimus majas ligi 180 kultuurisündmust, millest iga viies oli seotud pärimusmuusikaga. „Pidasime oluliseks programmi mitmekesisust – puhta pärimusmuusika kõrval lubasime endale ja publikule ka äkilisemaid projekte ja nii vaheldus minimalistlik ja töötlemta pärimusmuusika eri muusikute koostööprojekti ning tantsuliste maailmamuusikapildudega,” tõdes aida avahooaja eest vastutanud produtsent ja muusik Mari Kalkun.

Avapidu 11. septembril

Esimese aasta publikumagnetiteks kujunesid Haydamaky (Ukraina) ja Svjata Vatra punkfolgi pakatav ühiskontsert, Silver Sepa ja Triin Reemanni alternatiivmuusikal „Tulen homme” Jaan Tähtest, Kadri Karu kogupere jõululavastus, Kihnu Virve kontsert, Paabli plaadiesitlustuur ning eksoteeriline inuüti kurgulauljatar Tanya Tagaq.

Eesti muusikute kõrval võo-

rustatakse välisesinejaid aidas keskmiselt kord kuus. „Algaval hooajal on oodata põnevat muusikuid Ugandast, Inglismaalt, Ungarist ja Indiast,” kinnitas kontserdikoha tänavune produtsent Janne Tamm. „Kindlasti jätkame publiku poolt hästi vastu võetud kontsertkohtumiste sarja värvikate pärimusmuusika ja muu maailma filmoteegist,” loetles Tamm plaane.

Pärimusmuusika Aida sügishooaeg avatakse reedel, 11. septembril. Sel puhul teeb comeback'i omaaegne menubänd

Alle-Aa. Samuti astub lavale aastaid pärimusmuusika festivali publikulemmiku aupaistet nautinud Minu Isa Oli Ausus Ise ja tantsuks mängivad eesti lõõtsad. Öhtu lõpeb DJ P Julma ja pärimusmuusikute maailmamuusikapeoga. Kalendermärkmikusse võib ristikese rahumeeles ära teha.

Aida esimese hooaja avasid teiste seas Zetod ja Tsihibärbläseq. Foto: Merli Antsmäa

Aidastegutseb August Pulsti õpistu

August Pulsti õpistu on pärimusmuusikaõpet pakkuv vabariiduskool. 2009/2010 õppeaasta plaan:

Jooksvad tegevused aidas:

- koosmängukursus
 - väikekandlekursus õpetajatele
 - peretuba
 - kandling lastele
 - individuaalne pilliõpe
- #### Lühikursused:
- kursus pilliõpetajatele

- eestirootsi pärimusmuusika
- väikeste pillide meisterdamine
- pärimuslikud laulumängud
- „Mängult on päriselt”
- regilaul
- pärimustants
- õpetajate eri: sissejuhatus pärimusmuusikasse

Seminarisarjad:

- pärimusmuusika kaasaegses ühiskonnas
- jutuvestmine: perepärimus, eesti rahvajutt
- Lisaks pärimusmuusika koolikontserdid. Vaata lisa ja registreeru: www.folk.ee/opistu

Vabalava raekoja ees

Korraldajad on pidulisi kuulda võtnud ning toonud vabalava tagasi Viljandi raekoja esisesse parki. Sealne programm on kõigile piduliste tasuta, saab tantsujalga keerutada ning viisijuppi veeretada kella 21-ni. Neljapäeval alustab vabalava kell 15, teistel päevadel kell 13.

Iga päev kell 18 toimub n-õ pulstitund, mille käigus saab kuulda legendaarsete külapillimeeste mängu ning teha tutvust läinud sajandil Eesti muusikalise pärandi talletamisele aluse pannud August Pulsti tegevusega.

Erirong taas rööbastel

Lisaks tavarongidele Tallinna-Viljandi-Tallinna liinil saadab Edelaraudtee neljapäeval pealinnast teele folgirongi, mis väljub kell 13.34 ja jõuab festivalilinnale kell 16.03.

Neljapäevases folgirongis ootavad reisijaid üllatused ning festivaliteemaline meelelahutus. Piletite eelmüük algas 10. juulil ning seal ostetud piletid on soodsamad. Otsi lisainfo veebilehelt www.edel.ee/folgi-kas.

Õös kostab susside sahinat

Laupäeva õösel kell üks algab

Festivali uudised! Festivali uudised! Festivali uudised!

Foto: Urmas Volmer

Pärimusmuusika Aidas õine sussisahistamine ehk tantsutuba. Elava muusika saatel saab tantsida vanu seltskonnatantse: reinlendrit, padespanni, krakovjaki jne. Oodatud on nii algaja kui ka vilunud tantsusõber.

Varahommikune maailmamuusika: Bashment Folk, DJ Harl: Etno vs. Pickney Tiger
Kel tahtmist end uue päeva hakul vabas õhus tühjaks tantsida, neile soovib festival öödel vastu laupäeva ja pühapäeva läbi hüpata Kultrahoovist legendaarsetelt folgi maailmamuusikapildudel.

Esimesena liigutab lava laudu Bashment Kingz Sound koosseisus: selektas RINGO & TARRVI pluss MC J.O.C. Ehk nagu mehed ise ütlevad: respect-respect, every aspect: Bashment!

Laupäeva õösel on muusikaliine kahevõitlus DJ Harl: Etno vs Pickney Tiger (R2).

Mõlemal õöl kestab pidu kella ühest kella kolmeni.

Avatud ukсед teabekogus
Pärimusmuusika Aida keldrikorraldusel tegutsevas pärimusmuusika teabekogus on festivali ajal avatud uste päevad. Huvilisi

oodatakse neljapäevast pühapäevani kella 11–20. Tutvustustuurid on iga päev kell 12 ja 17.

Tule suple eri rahvaste muusikalises varasalves. Selle tarvis on kohapeal kuulamiseks valmis üle 700 plaadi Eesti ja muu maailma muusikalisest pärandist! Aida teabekogu koosneb fonoteegist, raamatukogust ja infokeskusest ning pakub teavet ja inspiratsioonimaterjali nii muusikaharrastajatele kui ka professionaalidele, lihtsalt muusika- ja pärimusmuusikahuvilistest rääkimata.

Praegu saab Pärimusmuusika Aidast tutvust teha u 5000 teavikuga. Neist umbkaudu poole moodustavad plaadid, heli- ja videosalvestised ning ülejäänud raamatud, noodid ning pisitrukiised. Kogu kogudab ka 16 aasta jooksul kogunenud Viljandi pärimusmuusika festivaliga seotud salvestisi ning infomaterjale ning eri muusikute demo- ja promomaterjale.

Telklad laiuvad kolmes kohas
Tänavu on festivali külaliste käsutuses kolm telklad. Esimene asub traditsiooniliselt Valuoja põhikooli õuel, teine Viljandi järve äärse staadioni peasissekäigu ees ning kolmas ranna-

Foto: Andres Püttling

kohviku vahetus naabruses.

Telklad on ümbritsetud piirdeaia ning piletite ja sissepääsu kontrolli saab olema sarnane eelmisel aastal Valuoja kooli juures kehtinule. Mõlemas telklas on ametis töötajad, kelle ülesandeks on tagada kord ja õorahu.

Ülerahvastatuse vältimiseks on ööbimiskoha ala jaotatud võrdseteks platsideks (3x3 meetrit). Teisalt ei pruugi kõik soovijad seetõttu platsile ära mahtuda ning tark on endale koht varakult broneerida. Sel-lekohane vorm on kättesaadav aadressil www.folk.ee.

Pärimusmuusika ööülikool: maa ja taevas, inglid ja tuumafüüsika

Juba teist aastat on unetutel võimalus festivali raames koostöös Vikerraadioga südaõistel ööülikooli loengutel aidas mõtiskleda. Toimuv jõuab ka Vikerraadio eetrisse, siiski mitte otse.

„Maa ja taevas, inglid ja tuumafüüsika, kuninglik ekstaas ja porised kummikud. Ja siis need inimesed. Ööinimesed, kelle pilgud videovikis särava löövad ja kes ei taha veel telki, tupp, heintele või pruudi kaissu, tulevad öösel aida väikesesse saali,” kirjeldab idee vedaja Jaan Tootsen ööülikooli hingust.

Reedel küsivad-kuulavad Celia Roose ja Sakarias Leppik Jaak Tuksamilt loomulikest ja ebaloomulikest asjust. Laupäeval mõtiskleb esseist Valdur Mikita keele kodu asukohast. Küsib ja kuulab Jaak Johanson.

Leigo
Lõfbergs Lila
ESITLEB:
JÄRVEMUUSIKA
2009
14.&15.
AUGUST

Klassikat Beethovenist Pink Floyd'ini
Jäääär, Maarja, Tribute to Pink Floyd, Neeme Järvi meistrklass, Anneli Peebo ja Beethoveni suurteosed.

Eesti esimene mobiilisümfoonia
Leigo maastikul

Ajakirja Go Discover fotokonkursi
"Eesti matk" parimaid töid kommenteerib Tiit Pruuli

www.leigo.ee
Piletid alates 170,- müügil Piletilevis
EMT toetab pilendite pilet 23% soodsamalt

saku KUKU autospirit Group emt

VILJANDI PÄRIMUSMUSIKA FESTIVAL

23.-26. juuli
2009

Juhul, kui programmis esineb muudatusi, kehtib kohapeal edastatav info

aeg	Kirsimägi	Kaevumägi	Kultrahoov	Saku telk	Suur Tuba	Ait	Jaani kirik	Roheline Lava	MaaKonnaKontserdid
13:00		AVAMINE							
14:00	Eesti ETNO	tasuta							
15:00	tasuta								
16:00		Zetod ja Lenna Kuurmaa						Lilian Kapp ja Priit Laatre	
17:00		100.-				Atlas		Hüvä trio	
18:00	Ellika ja Solo		Juhan Uppin ja Tiit Körvits			75.-/50.-		Odevenda	
19:00	Rootsi/Senegal		50.-					Rahva Tants	
20:00	125.-	J. Karjalainen		Nikns Suns	Maa-meel	25.-		Pulstitund	
21:00		Soome		75.-				Shaktenvazh (Mari)	
22:00	Vägilased	125.-	Alpine Ramblas					Räimebänd	
23:00			Austria					Trallikud	
00:00		Shubhendra Rao ja Satyajit Talwalkar		ÖÖKLUBI VLÜ				Vaikne tujudo	
01:00		India		kl 24-03				Rahva Tants (Udmurdi)	
02:00		150.-		150.-					
Õpitoad neljapäeval Rahvamuusika õppimise ainuõige tee. Sofia Joons, loeng-praktikum tasuta Kogupere laulu- ja mänguring. Annika Mändmaa, väikelastele tasuta Kurgulaul. Andrei Mongush (Tõva), meistrklass 25.-									
14:00	Ethno in Transit		Indrek Kalda ja viiuldajad						
15:00	Eesti/Sloveenia/Austria/Šoti/Tšiili		50.-						
16:00	125.-	Klapp		Fibrill	Viis!	75.-/50.-			
17:00		75.-		50.-				10:00 Hommikupalvus pärimusmuusikaga	
18:00	Clä Brasil		Ekton Korka					Pärnu poisid	
19:00	Brasiilia	175.-	Udmurdi					Nolens Volens	
20:00			75.-					Elva ja vasemba	
21:00	Paabel	100.-		Sannalise	Stefan Timmermans/ Bart de Cock	100.-/75.-		Lilian Kapp ja Priit Laatre	
22:00				75.-	Flaami			Pärnumaa viiulikoor	
23:00	Svjata Vatra	150.-	Burdon		J. Karjalainen			Rahva Tants	
00:00			Ukraina		Soome			Pulstitund	
01:00		Tiit "Kirev" Kikas		ÖÖKLUBI Untsakad	Petter Berndalen	175.-/150.-		Tuulepuu	
02:00		150.-	Bashment	kl 01-03	Rootsi	125.-/100.-		Sireli	
			100.-	kl 24-03	175.-			Fernando Stern	
Õpitoad reedel 11:00 Aida väike saal Tänase rahvamuusikaasi levitamine. Meistrklass tasuta 11:00 Kultuuriakadeemia Kasu, kasu... Titelaulutuba. Mari Hanson, Minni Oras, tittedele tasuta 11:00 Suur Tuba Meestelaulutuba. Lauri Ounapuu, ainult meestele tasuta 13:00 Aida väike saal Soolotantsutuba. Silver Sepp, meistrklass tasuta 15:00 Aida väike saal Regilaul soololauluna. Celia Roose, meistrklass tasuta 16:00 Kultuuriakadeemia Kogupere laulu- ja mänguring. Annika Mändmaa, väikelastele tasuta 17:00 Aida väike saal Indiaanimuusika. Lendav Kotkas (USA), meistrklass 25.-									
14:00	Vägilased		Lendav Kotkas						
15:00	125.-		USA						
16:00		Gjangsta		Nikns Suns	p6lvest@p6lve.ee	75.-/50.-			
17:00		75.-		100.-				10:00 Hommikupalvus pärimusmuusikaga	
18:00	Aleksei Arkhipovsky		Juhan Uppin					Triskele	
19:00	Venemaa	125.-	75.-					125.-/100.-	
20:00									
21:00	Blima		Alpine Ramblas						
22:00	Hispaania	150.-	Austria						
23:00	Zetod ja Lenna Kuurmaa	150.-	Sannalise						
00:00			100.-						
01:00	Oort	150.-	DJ Harl:Ethno vs Pickney Tiger	ÖÖKLUBI Clä Brasil					
02:00			75.-	kl 24-03	175.-				
Õpitoad laupäeval 11:00 Aida väike saal Tänase rahvamuusikaasi levitamine. Meistrklass tasuta 11:00 Kultuuriakadeemia Kasu, kasu... Titelaulutuba. Mari Hanson, Minni Oras, tittedele tasuta 11:00 Suur Tuba Meestelaulutuba. Lauri Ounapuu, ainult meestele tasuta 13:00 Aida väike saal Soolotantsutuba. Silver Sepp, meistrklass tasuta 15:00 Aida väike saal Aasta jooksul ilmunud pärimusmuusikaalaste infokandjate esitus tasuta 16:00 Kultuuriakadeemia Kogupere laulu- ja mänguring. Annika Mändmaa, väikelastele tasuta 17:00 Aida väike saal Meloodia mängimise võimalikkusest trummidel. Petter Berndalen (Rootsi), meistrklass 25.-									
14:00	Järsumäe Virve pereansambel ja Audru Jõe-laevanduse Punt		Stefan Timmermans/ Bart de Cock						
15:00	125.-		Flaami						
16:00		Paabel		K.L.O.F					
17:00		75.-		25.-					
18:00	Burdon		Andres Mustonen, Maarja Nuut, Taavo Remmel						
19:00	Ukraina	125.-	150.-						
20:00									
21:00	Ando, aida muusikud ja sõbrad		50.-						
22:00									
23:00									
00:00									
Õpitoad pühapäeval 11:00 Aida väike saal Tänase rahvamuusikaasi levitamine. Meistrklass tasuta 11:00 Kultuuriakadeemia Kasu, kasu... Titelaulutuba. Mari Hanson, Minni Oras, tittedele tasuta 11:00 Suur Tuba Meestelaulutuba. Lauri Ounapuu, ainult meestele tasuta 13:00 Aida väike saal Soolotantsutuba. Silver Sepp, meistrklass tasuta 15:00 Aida väike saal Joodeldamine. Herman Haertel (Austria), meistrklass 25.- 16:00 Kultuuriakadeemia Kogupere laulu- ja mänguring. Annika Mändmaa, väikelastele tasuta									

FILMIPROGRAMM Pärimusmuusika Aida suures saalis, algus kell 11:00, pilet 25.-

Reedel, 24. juuli **Brasiilia helid**, Saksamaa-Brasiilia-Soome, 2002 | 105 min
 Laupäeval, 25. juuli **Kahe maailma vahel**, Prantsusmaa-USA, 2001 | 90 min
 Pühapäeval, 26. juuli **Kihnu kosjad ja Kihnu pulm**, 2009 | 58 ja 97 min

KÄSITÖÖHOOV
 Reedel-Laupäeval 12:00-17:00
 Viljandi muuseumi hoovil

PILLILAAT
 Laupäeval 10:00-18:00
 Viljandi spordihoones

MUINASJUTUTOAD Kultuuriakadeemias

Reedel 13:00, 14:00, 15:00
Jutte vestab Helju Kalme
 Laupäeval 13:00, 14:00, 15:00
Jutte vestab Terje Lillmaa

Kõigi piletite hinnad 25.-

NÄITUS Kondase keskuses

August Pulsti maalid
 Neljapäeval 10:00-20:00
 Reedel-Laupäeval 10:00-01:00
 Pühapäeval 10:00-18:00

pilet 15.- / 5.- sooduspilet

www.folk.ee